

Bildande av naturreservatet Holmsjöberg i Flens kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat, med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Reservatets gränser märks ut i fält.

För att tillgodose och uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken att nedan angivna inskränkningar och intrång ska gälla i reservatet (se *Reservatsföreskrifter*).

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara områdets biologiska mångfald knuten främst till tallskogens ekologi. Vidare är syftet att bevara den värdefulla naturmiljön i gammal tallskog och myrmosaik. Syftet är även att återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter i främst tallskog. Reservatet ska fungera som ett attraktivt besöksmål för friluftslivet. Syftet med naturreservatet är också att erbjuda områden för friluftsliv och erbjuda upplevelser av och kunskap om områdets värden för besökare.

Syftet ska nås genom att området undantas från skogsbruk och andra exploateringar. Naturvårdsbränning ska tillämpas som huvudsaklig skötselmetod. Naturvårdande skötsel för att efterlikna naturlig störning och för att förhindra graninvandring utförs i väntan på bränning eller där bränning inte går att genomföra. Restaurering av hydrologin i områden påverkade av dikning. Delar av området lämnas orört för att utvecklas genom intern dynamik. Syftet nås också genom att området tillgängliggörs med friluftslivsanordningar som leder besökare till olika upplevelsevärden. Information om områdets värden tas fram och sprids i olika kanaler.

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper inom ramen för syftet med reservatet ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet, liksom behovet av att vidta åtgärder mot invasiva främmande arter.

Reservatsföreskrifter

Föreskrifterna under A utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

2024-09-02

511-1834-2023

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för nyttjande och normalt underhåll av de leder och vägar som framgår av karta, bilaga 1. Med normalt underhåll avses sådana åtgärder som syftar till att upprätthålla anläggningen i dagens utformning, utbredning och funktion. Vindfällan över väg eller led ska läggas bredvid vägen.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder från att underhållsrensa befintligt dike mellan Holmsjön och Stora Mögsjön samt underhåll och utbyte av vägtrumman.

Naturreservatsföreskrifterna ska inte utgöra hinder för nyttjande av gällande servitut 04-MEL-984.1 och 0482-95/44.1.

Föreskrifterna under A8 ska inte heller utgöra hinder för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden. En sådan insats ska omgående anmälas till Länsstyrelsen i Södermanlands län.

A Inskränkningar enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken i markägarens och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver vad som gäller enligt tillämpliga författningsbestämmelser är det i reservatet förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning med följande undantag:
 - underhåll och utbyten av befintliga jaktorn under förutsättning att det görs med dittransporterat material,
2. anlägga väg,
3. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad,
4. anordna upplag,
5. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika, dämna eller bedriva torvtäkt, med följande undantag:
 - efter tillstånd från Länsstyrelsen är det tillåtet med arbeten som avser att avlägsna vandringshindret vid Holmsjöns utlopp,
6. avverka träd eller buskar med följande undantag:
 - befintliga sikt- och skjutgator för jaktändamål får underhållsröjas,
7. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälla,
8. framföra motordrivna fordon i terrängen annat än i samband med uttransport av fällt vilt med fyrhjuling eller motsvarande, samt vid arbete med att ta bort vandringshindret vid Holmsjöns utlopp,
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
10. kalka eller gödsla mark eller vatten.

B Intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. Utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

2. Anläggning och underhåll av anordningar för friluftslivets behov, såsom parkeringsplats, vindskydd, bänkbord, eldstäder, vandringsleder, skyltar och informationstavlor.
3. Skötsel i form av naturvårdsbränning, friställning av vidkroniga träd, veteranisering av träd, tillskapande av död ved samt röjning av träd och buskar.
4. Hydrologisk restaurering.
5. Genomförande av undersökningar i uppföljningssyfte av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
6. Begränsning av eller åtgärder för att förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar, utan att träd förs ut ur naturreservatet.

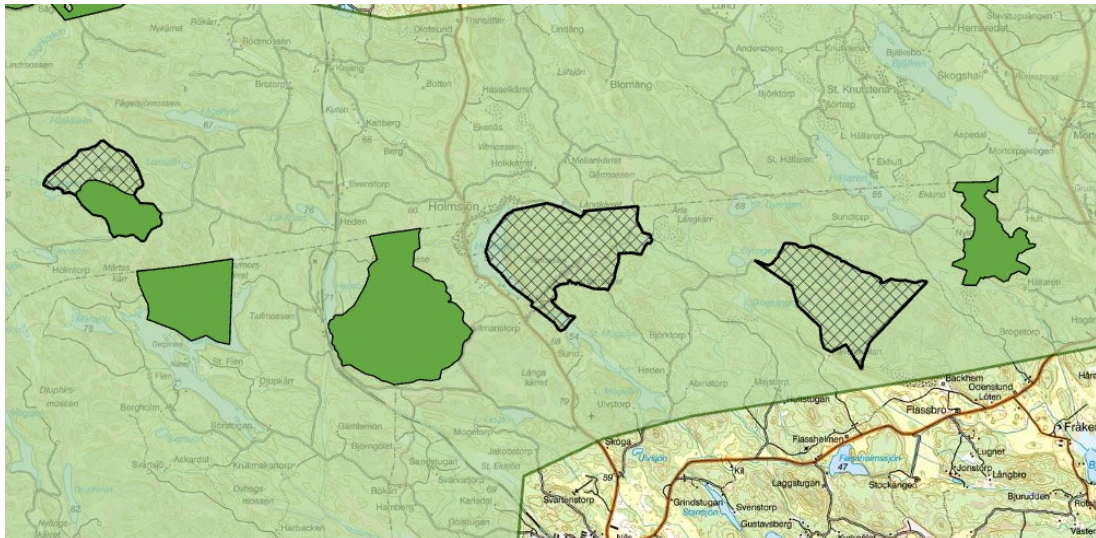
SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Området är beläget i Mälarmårdsskogarna, cirka tre kilometer norr om Hälleforsnäs. Reservatet ligger till största delen på en höjdplatå som i väster brant sluttar ner i Holmsjön. I området finns en stor variation av olika naturtyper, främst tallskog, granskog och barrblandskog, men även lövnaturskog med asp och ek, samt öppna och trädbevuxna myrmarker. De högsta naturvärdena finns i den äldre barnaturskogen, främst tallskog på magra hållmarker, samt mer bördiga områden med granskog. Granskogen är idag svårt drabbad av angrepp av granbarkborre vilket innebär att det finns gott om både stående och liggande död ved.

Flera rödlistade marksvampar är funna i reservatet, bland annat jättemusseron (VU), orange taggsvamp (NT), svartvit taggsvamp (NT), svart taggsvamp (NT), motaggsvamp (NT) och gultoppig fingersvamp (NT). Även flera vedsvampar och lavar som är beroende av äldre träd, död ved av rätt kvalitet och lång skoglig kontinuitet har noterats. Bland annat dvärgbägarlav (NT), vedskivlav (NT), leptoporus erubescens (NT), ekticka (NT). Ser man till reservatets omgivningar har en rad arter som gynnas av brand påträffats, bland annat brandnäva (EN), goliatmusseron (VU), kolflarnlav (NT), mörk kolflarnlav (NT), liten brandlöpare, raggbock (VU/ÅGP), sotpraktbagge, storplattnos (NT), svedjenäva (NT), tallrisk (NT) och tretåig hackspett (NT). Sammantaget vittnar fynden av alla dessa arter om områdets och traktens höga naturvärden.

Kombinationen av höga naturvärden inom reservatet, att området är relativt stort och gränsar till flera stora befintliga och blivande reservat inom samma värdetrakt (se kartutsnitt nedan) förhöjer funktionaliteten och ökar möjligheter för arters framtida fortlevnad. Arbetet med grön infrastruktur inriktat på tallekologi och brandgynnade arter kommer stärkas då naturvårdsbränningar och annan skötsel för att gynna tall kommer tillämpas i stor utsträckning i reservaten i området.

Översiktskarta över västra delen av Mälarmårdens barrskogars skogliga värdeområde (transparant grön), med befintliga naturreservat (grön) och pågående reservatsbildning (rastrering) där markåtkomstfrågan är löst. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturreservatet ligger inom Mälarmårdens barrskogars skogliga värdeområde och inom Mälarmårdens bränningslandskap. Området ligger inom Försvarmaktens påverkansområde.

Området är även viktigt för friluftslivet och Sörmlandsleden går igenom området.

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, och Ett rikt växt- och djurliv.

Naturreservatet är också en del i att förverkliga friluftsmålen, särskilt målen Tillgänglig natur, Tillgång till natur för friluftsliv och Skyddad natur som resurs för friluftslivet.

Bevarande av områdets värden

För att långsiktigt kunna bibehålla och utveckla de höga naturvärdena knutna till värdefulla och variationsrika naturmiljöer krävs att området undantas från skogsbruk och olika former av exploateringar.

För att bibehålla och utveckla områdets naturvärden behöver brandens inverkan på skogen i stora delar av reservatet återinföras. Detta görs genom kontrollerade naturvårdsbränningar. Viss naturvårdande skötsel till exempel luckhuggning och friställning av träd ska utföras. Återställning av hydrologin eftersträvas i naturreservatet, denna behöver dock föregås av en utredning så att inga naturvärden påverkas negativt och att omgivande mark utanför reservatet inte påverkas.

Områdets betydelse för friluftslivet ska stärkas, bland annat genom anläggande av en parkering och en vandringsled och genom information på skyltar och på Länsstyrelsens digitala plattformar. Sörmlandsleden som går igenom området ska hållas i fortsatt gott skick.

Länsstyrelsens bedömning och intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, exploateringar, andra arbetsföretag eller anläggningar inte går att förena med bevarande av områdets höga naturvärden. Detta är därför enligt Länsstyrelsens uppfattning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av ett naturreservat i det aktuella området är väl förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken samt med kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att föreskrifterna inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Mot bakgrund av det ovan sagda beslutar Länsstyrelsen att förklara aktuellt område som naturreservat.

Ärendets handläggning

Området inventerades på uppdrag av Länsstyrelsen under hösten 2013. Vid inventeringen påträffades flera rödlistade arter och signalarter i det blivande reservatet och området bedömdes ha så höga naturvärden att det vore lämpligt att ett formellt skydd inrättades. En process inleddes för att få till ett långsiktigt skydd för området. I slutet av 2016 undertecknade Prästlönetillgångar i Strängnäs Stift som är markägare och staten, genom Naturvårdsverket ett avtal om inträngsersättning som innebär att området kan skyddas som naturreservat.

I det ursprungliga förslaget ingick även nyckelbiotopen på fastigheten Holmsjön 1:1 i reservatet. Dock fick denna del uteslutas då markägarna tackade nej till erbjudandet om ersättning för att staten skulle kunna göra naturreservat av området.

Under reservatsprocessen var arbetsnamnet för reservatet Pilati Sjö, men detta kändes inte representativt för hela området och namnet Holmsjöberg, som framgår av Häradskartan valdes i stället.

Remiss

Innan förslaget till beslut sändes på remiss genomfördes samråd med Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten via DOS – länsstyrelsernas, Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens gemensamma handläggarstöd för samråd enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd.

Förslaget till beslut sändes den 2023-08-29 på remiss till sakägare och andra berörda. Inkomna yttranden redovisas nedan.

2024-09-02

511-1834-2023

Remissinstansernas synpunkter på förslag till beslut och Länsstyrelsens bemötande

Markägaren Prästlönetillgångarna vid Strängnäs stift tar i sitt remissvar upp en rad olika saker. Bland undrar de över en skrivning kopplat till undantaget från föreskrift A8. De framför att en akut insats från ovan nämnda tjänstemän borde inte ha anmälningsplikt till Länsstyrelsen. Att Länsstyrelsen vill ha information om att en räddningsinsats genomförts i reservatet handlar mer om att det är bra att Länsstyrelsen får kännedom om detta så att de inte börjar utreda huruvida det är någon annan som brutit mot reservatsföreskrifterna.

De framför även att de vill vara tydliga med att ansvaret för efterbevakning måste ligga på Länsstyrelsen om det uppstår spontan brand inom reservatsområdet. Det juridiska ansvaret ligger dock kvar hos markägaren och denna fråga kan inte lösas inom ramen för ett beslut om naturreservat. Länsstyrelsen tar dock med sig frågan och tittar närmare på den inom den framtida förvaltningen.

Vidare skriver de följande: *"På sid 13 står under Jakt och fiske, att detta inte är reglerat i reservatsbeslutet. Det är bra, men då måste det också ges möjlighet att röja pass samt uppföra jaktorn för att kunna bedriva en säker jakt gentemot friluftslivet."* Länsstyrelsen gör bedömningen att detta inte skulle göra någon skada på naturvärdena. Så för att underlätta att säker jakt kan bedrivas så lägger Länsstyrelsen till ett undantag under föreskrift A1 och A6 som gör att befintliga jaktorn får underhållas och att sikt- och skjutgator för jaktändamål får underhållsröjas.

Markägarna framför även att eventuell igenläggning av diken med mera inte får påverka skogsmarken utanför reservatet. Länsstyrelsen kommer att se till att detta inte sker då det innan en sådan åtgärd genomförs alltid utförs en utredning så att denna endast påverkar mark inom reservatet.

Ägarna av fastigheten Holmsjön 1:1 och innehavare av servitut 04-MEL-984.1 meddelar att de inte har några invändningar mot att Länsstyrelsen beslutar att förklara den aktuella arealen som naturreservat. Detta under förutsättning att beslutet och de föreskrifter som beslutas för reservatet inte innebär någon inskränkning av servitutet och möjligheterna att utnyttja nämnda servitut, samt möjligheten att underhålla det befintliga diket mellan Holmsjön och Stora Mögsjön (inklusive underhåll/utbyte av vägtrumman). Länsstyrelsens bedömning är att de undantag som finns från föreskrifterna inte utgör någon inskränkning mot ovanstående framförda synpunkter.

Markägaren för Mellösa-Näs 1:157 som är sakägare i form av innehavare av servitut 0482-95/44.1 meddelar att denna inte har några synpunkter på naturreservatet.

LRF Flens kommungrupp framför farhågor om reservatets påverkan på tredje part gällande angrepp av granbarkborre. Reservatet består mest av tallskog och Länsstyrelsen har gjort bedömningen att risken för ett storskaligt angrepp som skulle kunna påverka omkringliggande fastigheter som liten. Men för att öppna upp för eventuell bekämpning lägger Länsstyrelsen till föreskrift B6.

Försvarsmakten framför att de inte har något att erinra i rubricerat ärende.

Skogsstyrelsen ser positivt på ett långsiktigt skydd av Holmsjöbergs naturreservat.

Ok Tjärnen för i sitt yttrande fram att de även i framtiden önskar ha möjlighet att nyttja området för olika slags orienteringsverksamhet. De skriver även att det är angeläget att information om kommande naturvårdsbränningar går ut till allmänheten och föreningar/organisationer, som bedriver verksamhet i naturen. Detta för att undvika krockar mellan verksamheter. I övrigt framför de att det är positivt med parkeringsplats, informationsskyltar och vandringsled.

I och med att området nu blir naturreservat blir bland annat anordnande av tävlingar tillståndspliktigt. Gällande naturvårdsbränningar försöker Länsstyrelsen alltid informera närboende och andra intressenter om förestående bränningar. Möjligheterna för att genomföra naturvårdsbränningar är dock begränsade på grund av väder och andra yttre faktorer. Det är därför svårt att ge besked om dessa alltför långt i förväg. Men i och med att tävlingar nu kräver tillstånd kan Länsstyrelsen då ta hänsyn till att inte genomföra en eventuell naturvårdsbränning samtidigt som en tävling.

SGU avstår från att yttra sig i ärendet.

Föreningen Sörmlandsleden framför att de inte har några synpunkter på förslaget.

Flens kommun har inga synpunkter på förslaget. Kommunen anser att det är positivt att ytterligare ett naturreservat bildas i kommunen eftersom det har stort värde för biologisk mångfald och friluftslivet.

Uppgifter om naturreservatet

Naturvårdsregister ID	2059101
Kommun	Flen
Församling/socken	Mellösa församling/Mellösa socken
Lägesbeskrivning	Cirka 4 km norr om Hälleforsnäs
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalslandskap
Vattenförekomst	Holmsjön – (WA59025864 / NW656401-153892) Frä Kentorpsån – (WA70839388 / NW656292-154007)
Areal	179,8 hektar, varav land 164,5 hektar 140,2 hektar produktiv skogsmark
Fastigheter (markägare)	Mellösa-Näs 1:156 (Prästlönetillgångar i Strängnäs stift)

Länsstyrelsen i Södermanlands län är naturvårdsförvaltare för naturreservatet. Föreningen Sörmlandsleden ansvarar för underhåll av Sörmlandsleden och tillhörande anläggningar.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Beslutet kungörs i ortstidning.

Enligt artskyddsförordningen (2007:845) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2009:10) gäller bestämmelser om fridlysning av djur och växter.

Delar av området omfattas av strandskydd. Inom strandskyddat område är det enligt 7 kap. 15 § miljöbalken förbjudet att t ex. uppföra nya byggnader, ändra byggnader, sätta upp andra anläggningar eller anordningar som avhåller allmänheten, gräva eller på annat sätt förbereda för sådana byggnationer eller utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurliv.

Åtgärder i vattenområden kan medföra att beslut i ärende om en anmälan om vattenverksamhet eller tillståndsansökan enligt 11 kap. miljöbalken behöver vinna laga kraft innan åtgärderna genomförs.

För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna av invasiva främmande arter finns bestämmelser i EU:s förordning (1143/2014) kring förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Enligt den är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på den så kallade unionsförteckningen över invasiva främmande arter.

Enligt 2 kap. 4 § växtskyddsförordningen (SFS 2022:795) får inte föreskrifter meddelade med stöd av 2 kap. 3 § samma förordning strida mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 eller 8 kap. miljöbalken. Markägaren har inte något ansvar för att bekämpa eller förebygga insektshärjning inom reservatet.

Ordningsföreskrifter

Länsstyrelsen har denna dag beslutat om föreskrifter avseende rätten att färdas och vistas i reservatet samt ordningen i övrigt (dnr 511-927-2024). I föreskrifterna anges följande:

Länsstyrelsen föreskriver med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. följande för naturreservatet.

1 § Utöver vad som gäller enligt andra beslut och författningar är det i naturreservatet Holmsjöberg förbjudet att

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar,
2. gräva upp växter, mossor, svampar eller lavar,
3. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
4. fånga och samla in ryggradslösa djur på ett sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs, eller så att den lokala populationen påverkas negativt,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen.

Länsstyrelsen får om det finns särskilda skäl meddela dispens från förbud enligt första stycket.

2 § I naturreservatet Holmsjöberg är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd anordna lägerverksamhet eller tävlingar.

3 § Förbuden i 1 § och 2 § gäller inte åtgärder som utförs av länsstyrelsen eller den länsstyrelsen utser och som behöver utföras för naturreservatets vård och skötsel enligt följande:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. anläggning och underhåll av anordningar för friluftslivets behov, såsom parkeringsplats, vindskydd, bänkbord, eldstäder, vandringsleder, skyltar och informationstavlor,
3. skötsel i form av naturvårdsbränning, friställning av vidkroniga träd, veteranisering av träd, tillskapande av död ved samt röjning av träd och buskar,
4. hydrologisk restaurering,
5. genomförande av undersökningar i uppföljningssyfte av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden,
6. begränsning av eller åtgärder för att förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar, utan att träd förs ut ur naturreservatet,
7. uppföljning av skötselåtgärder och bevarandemål.

4 § Länsstyrelsen eller den länsstyrelsen utser får utan hinder av 1 § och 2 § utföra tillsyn av naturreservatet.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutande i detta ärende har varit landshövding Beatrice Ask med naturreservatshandläggare Fredrik Enoksson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johanna Sandwall, chefsjurist Christian Finnerman, avdelningschef Erik Hjortsberg, enhetschef Inger-Marie Wohlfarth, samt naturreservatshandläggare Markus Forsberg deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar signaturer

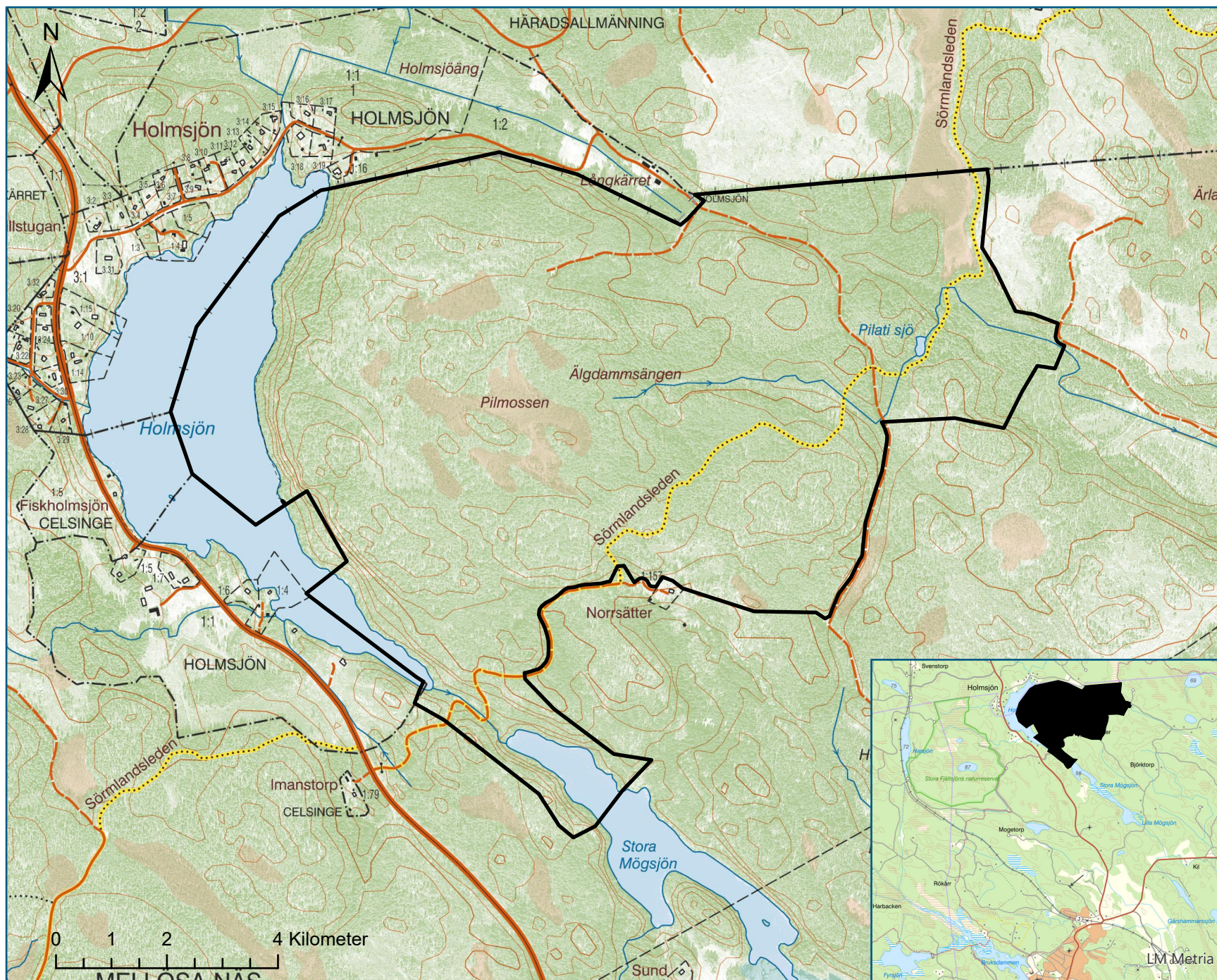
Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Överklagningsformulär

Beslutskarta

Bilaga 1

Länsstyrelsens beslut
om naturreservatet
Holmsjöberg.
Dnr 511-1834-2023,
2024-09-02

 Reservatsgräns

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Skötselplan för naturreservatet Holmsjöberg

Miljöbilder från naturreservatet Holmsjöberg Foto: Fredrik Enoksson.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Översikt

Området är cirka 180 hektar stort och består av ett antal olika naturtyper med höga naturvärden som tillsammans bidrar till att förekomsten av rödlistade arter är stor. De högsta naturvärdena utgörs bland annat av äldre tallskogar, barmaturskog, lövnaturskog med asp och ek, samt öppna och trädbevuxna myrmarker. Sörmlandsleden passerar genom reservatet och området har ett högt värde för det rörliga friluftslivet.

Uppgifter om naturtyper, arter och bevarandevärden

Uppskattade arealer av naturtyper*:

Tallskog (utanför våtmark)	75,3 hektar
Granskog (utanför våtmark)	47 hektar
Barrblandskog (utanför våtmark)	16,3 hektar
Lövblandad barrskog (utanför våtmark)	6,4 hektar
Triviallövskog (utanför våtmark)	2 hektar
Temporärt ej skog (utanför våtmark)	7 hektar
Tallskog (på våtmark)	1,7 hektar
Granskog (på våtmark)	0,1 hektar
Barrblandskog (på våtmark)	0,9 hektar
Lövblandad barrskog (på våtmark)	1,3 hektar
Temporärt ej skog (på våtmark)	0,2 hektar
Öppen våtmark	3,1 hektar
Övrig öppen mark med vegetation	1,1 hektar
Exploaterad mark	1,9 hektar
Sjö och vattendrag	15,3 hektar

TOTALT 179,8 hektar

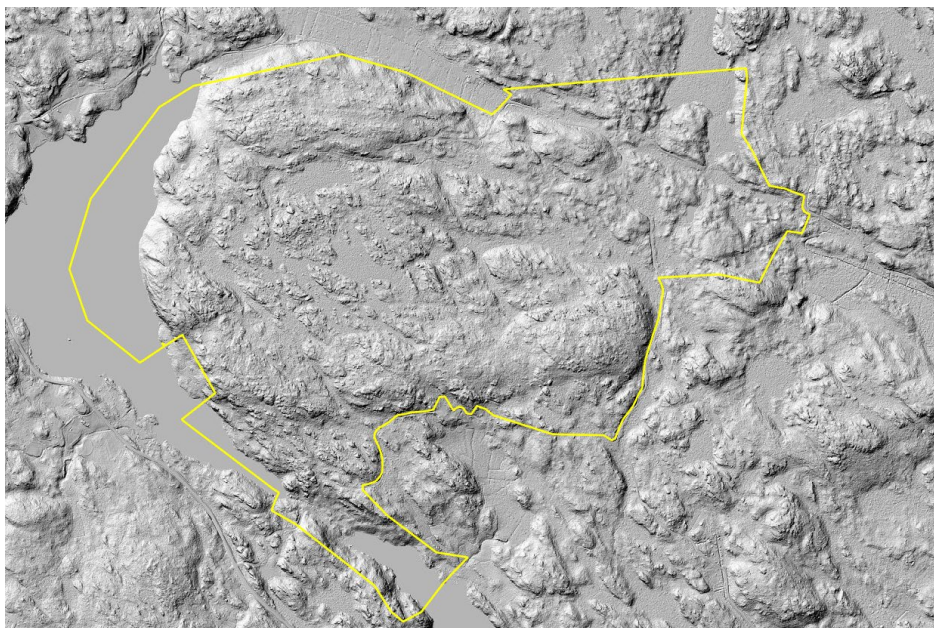
Prioriterade bevarandevärden

- <i>Naturtyper</i>	- Barrskogar, lövskog och myrmarker.
- <i>Strukturer (landskapselement)</i>	- Död ved, gamla träd.
- <i>Växt- och djursamhällen</i>	- Marksvampar, vedsvampar, brandgynnade insekter.
- <i>Arter</i>	- Jättemusseron.
- <i>Friluftsliv</i>	- Vandring Sörmlandsleden.

* Klasser och arealer enligt NMD (Nationella Marktäckedata)

Geovetenskapliga förhållanden

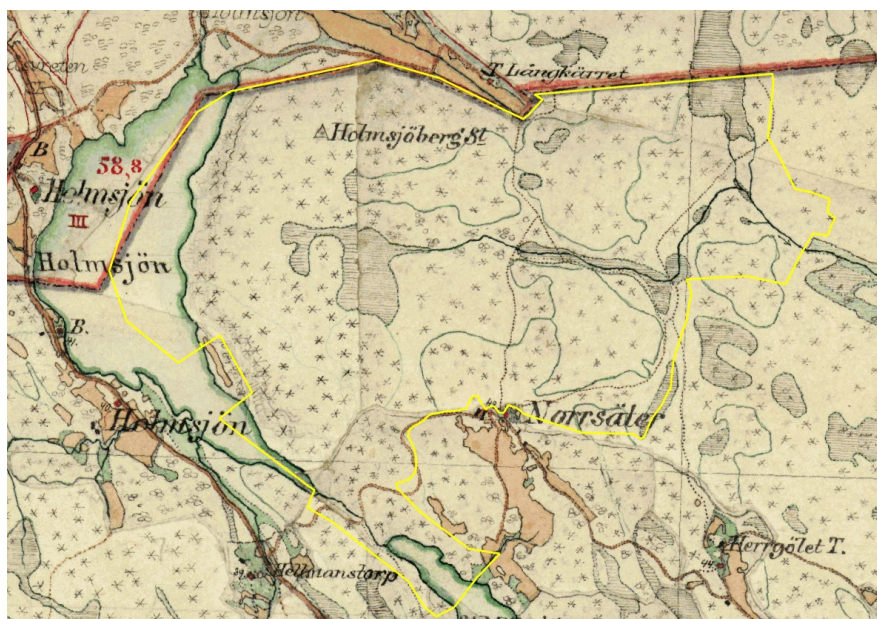
Stora delar av området reser sig som en plåtå med rätt branta klippor ur Holmsjön för att sen delvis svagt slutta ner mot öster. Holmsjön ligger på cirka 59 meters höjd över havet, medan områdets högsta punkt på 90 meter över havet, ligger strax söder om Pilmossen. Bergarten i hela området utgörs av metagråvacka. Jordarterna i området består i de centrala delarna av en mosaik av berg i dagen, sandig morän och mossetorv. I östra delen dominerar sandig morän med vissa blockiga partier och här finns stråk av glacial lera och kärrtorv.

Terrängskuggningsbild från Lantmäteriets höjdmodell där man bland annat tydligt ser de branta slutningarna ner mot sjön. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Historisk och nuvarande markanvändning

Från Skogsstyrelsens inventering av forn- och kulturlämningar på skogsmark finns spår av flera kolningsanläggningar och kojor i området. Detta tyder på att skogen troligen nyttjats för att få fram kol till järnbruket i Hälleforsnäs som grundades 1659. Den häradsekonomiska kartan visar att det vid Holmsjöberg funnits någon form av bebyggelse, som troligen kan tolkas som en skattlagd lägenhet. Det finns två även gränsmärken registrerade, varav ett inte sammanfaller med någon befintlig fastighetsgräns och som därmed kan utgöra fornlämning om det är en äldre typ av gränsmarkering.

Utdrag ur häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1800/1900. Naturreservatet är markerat med gul linje. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Kulturhistoriska element noterade genom Skogsstyrelsens inventeringsprojekt Skog och historia. Notera dock att dessa uppgifter inte är kvalitetsgranskade. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Biologiska bevarandevärden

Reservatet är relativt stort med sörmåländska mått mätt och hyser en stor variation av olika naturtyper, främst tallskog, granskog och barrblandskog, men även lövnaturskog med asp och ek, samt öppna och trädbevuxna myrmarker. Områdets storlek och variation bidrar till att många olika arter kan trivas i reservatet. Genom skötsel inriktad på främst naturvårdsbränning kan värden knutna till denna störning gynnas, speciellt då det i närheten finns flera skyddade områden med liknande naturtyper och skötselinriktning.

De högsta naturvärdena i området finns i den äldre barnaturskogen, främst knuten till tallskog på magra hållmarker, samt mer bördiga områden med granskog. Överståndare av flerhundraåriga tallar förekommer på flera ställen inom objektet. Det finns även en hel del gamla stubbar med brandspår som vittnar om att området tidigare varit frekventerat av brand. Kring Pilati sjö är markerna mer näringsrika och här växer en äldre naturskogsartad granskog med tillhörande bäckdråg. I denna miljö förekommer död ved allmänt både som lågor och torrträd i olika nedbrytningsstadier. Under senare år har områdets karaktär ändrats rejält då granbarkborren slagit till och dödat en hel del gran. Detta har lett till att mängden död ved ökat rejält. Förhoppningsvis kan detta på lite sikt ha en positiv inverkan på rödlistade arter som är beroende av död ved. I slutningen ner mot Holmsjön finns också partier med äldre granskog, här finns även en del äldre lövträd, främst asp som bidrar till att höja naturvärdena.

Det finns även några partier med öppna och trädbevuxna myrmarker vilka bidrar till att skapa en variation och öppenhet i området.

Delar av Holmsjön och Stora Mögsjön ingår i reservatet. Sjöarna har inte klassats med avseende på ekologisk status. Bäckmiljön mellan sjöarna är intressant och estetiskt tilltalande, här har spillning av utter påträffats. Även forsärla har observerats här och troligen kan man även stöta på strömstare under vinterhalvåret. Här finns även ett

vandringshinder i form av en gammal dammanläggning som hindrar fisk från att röra sig lägre upp i sjösystemet. Kantzonen runt bäcken har påverkats av skogsbruksåtgärder och består av relativt ung skog, men på sikt kan höga naturvärden utvecklas även här. Död ved i vatten är en bristvara men, träd som naturligt får åldras och dö kommer på sikt bidra till att öka mängden död ved.

Flera rödlistade marksvampar är funna i reservatet, bland annat jättemusseron (VU), orange taggsvamp (NT), svartvit taggsvamp (NT), svart taggsvamp (NT), motaggsvamp (NT) och gultoppig fingersvamp (NT). Även flera vedsvampar och lavar som är beroende av äldre träd, död ved av rätt kvalitet och lång skoglig kontinuitet har noterats. Bland annat dvärgbägarlav (NT), vedskivlav (NT), *Leptoporus erubescens* (NT), ekticka (NT). Ser man till reservatets omgivning har en rad arter som gynnas av brand påträffats, bland annat brandnäva (EN), goliatmusseron (VU), kolflarnlav (NT), mörk kolflarnlav (NT), liten brandlöpare, raggbock (VU/ÅGP), sotpraktbagge, storplattnos (NT), svedjenäva (NT), tallrisk (NT) och tretåig hackspett (NT). Sammantaget vittnar fynden av alla dessa arter om områdets och traktens höga naturvärden.

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter, ÅGP-arter (åtgärdsprogram för hotade arter), Natura 2000. Rödlistekategori följer SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020., SLU, Uppsala. NT = nära hotad, VU = sårbar, S = signalart enligt Skogsstyrelsen, N2000 = art som listats i EU:s Art- och habitatdirektiv, bilaga 2

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Organismgrupp	Kategori
utter	<i>Lutra lutra</i>	Däggdjur	NT/ N2000
talltita	<i>Poecile montanus</i>	Fåglar	NT
grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>	Kärlväxter	S
gullklöver	<i>Trifolium aureum</i>	Kärlväxter	NT
knärot	<i>Goodyera repens</i>	Kärlväxter	VU
liten spiklav	<i>Calicium parvum</i>	Lavar	S
dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	Lavar	NT
småflikig brosklav	<i>Ramalina sinensis</i>	Lavar	NT
vedskivlav	<i>Hertelidea botryosa</i>	Lavar	NT
grön sköldmossa	<i>Buxbaumia viridis</i>	Mossor	S
stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	Mossor	S
mindre mörghorre	<i>Tomicus minor</i>	Skalbaggar	S
barkticka	<i>Rigidoporus corticola</i>	Storsvampar	S
dropptaggsvamp	<i>Hydnellum ferrugineum</i>	Storsvampar	S
fjällig taggsvamp s.str.	<i>Sarcodon imbricatus s.str.</i>	Storsvampar	S
kamjordstjärna	<i>Geastrum pectinatum</i>	Storsvampar	S
kruskantarell	<i>Craterellus undulatus</i>	Storsvampar	S
rävticka	<i>Inocutis rheades</i>	Storsvampar	S
trådticka	<i>Climacocystis borealis</i>	Storsvampar	S
vedticka	<i>Fuscoporia viticola</i>	Storsvampar	S
ekticka	<i>Fomitiporia robusta</i>	Storsvampar	NT

gultoppig fingersvamp	<i>Ramaria testaceoflava</i>	Storsvampar	NT
motaggsvamp	<i>Sarcodon squamosus</i>	Storsvampar	NT
orange taggsvamp	<i>Hydnellum aurantiacum</i>	Storsvampar	NT
svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	Storsvampar	NT
svartvit taggsvamp	<i>Phellodon connatus</i>	Storsvampar	NT
tallticka	<i>Porodaedalea pini</i>	Storsvampar	NT
ullticka	<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	Storsvampar	NT
"tallkötticka"	<i>Leptoporus erubescens</i>	Storsvampar	NT
jättemusseron	<i>Tricholoma colossus</i>	Storsvampar	VU

Värden för friluftsliv

Idag passerar en sträcka av Sörmlandsleden genom reservatet. Länsstyrelsen har dock inte kunskap om hur välutnyttjad denna del av leden är. Området kommer tillgängliggöras ytterligare genom att flera anläggningar för friluftslivet planeras. En parkering och informationspunkt kommer fungera som en startpunkt för utflykter i detta och närliggande reservat. Den planerade vandringsleden kommer bland annat bjuda på utsikter över Holmsjön. Området passar sig även bra för svamp- och bärplockning.

Slitage och störningskänslighet

Länsstyrelsen bedömer att det inte finns någon större risk för att slitage från besökare ska påverka naturreservatet negativt.

PLAN FÖR OMRÅDETS SKÖTSEL

Övergripande mål

Målet är främst att återinföra brandens påverkan i tallskogarna genom återkommande naturvårdsbränningar. Hydrologin i området ska restaureras genom bland annat igenläggning av diken.

Naturreservatet är indelat i skötselområden som utgår från de bevarandemål och de skötselåtgärder som ska utföras för respektive område.

För karta över skötselområden och friluftsliv, se bilaga 2.1.

Prioriteringar:

- skötsel genom naturvårdsbränning.
- restaurering av hydrologi.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Generella riktlinjer och åtgärder

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper inom ramen för syftet med reservatet ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

De skötselåtgärder som utförs i vattenvårdande syfte kan betraktas som vattenverksamhet, vilket innebär att anmälnings- och tillståndsplikt enligt 11 kap. 9 § miljöbalken gäller och att ett sådant eventuellt beslut behöver vinna laga kraft innan sådana åtgärder får genomföras.

Inom reservatet ska sådana arter som betraktas som invasiva främmande arter i möjligaste mån hållas efter. I första hand genom att hindra förekomsten helt och i andra hand genom att förhindra så att de sprider sig inom eller till angränsande områden.

Vid skötselåtgärder ska forn- och kulturlämningar samt området runt om dessa särskilt beaktas. Røjning, gallring och avverkning kräver inte tillstånd enligt kulturmiljölagen, under förutsättning att den sker på ett sådant sätt att lämningarna inte skadas eller förändras. Det innebär till exempel att:

- Eventuell körning med skogsmaskin ska ske på tjälad mark eller under sådana väderförhållanden så att markskador inte uppstår.
- Enskilda lämningar får inte köras över eller belamras med ris.
- Träd skall fällas ut från lämningen för att undvika släpskador.
- Forn- och kulturlämningar ska grovrensas på kvistar och annat skogsavfall.
- Om fornlämning och/eller fornfynd påträffas ska arbetet omedelbart avbrytas till den del som gäller fyndet och/eller lämningen samt området närmast detta/denna. Anmälan ska omedelbart göras till Länsstyrelsen.

Skötselområde 1: Brandpräglad naturskog (cirka 120 hektar)

Beskrivning

Området består av mestadels hällmarkstallskog, med en stor variation i ålder. Allt från hyggen till äldre tallskog går att finna inom skötselområdet. Inslaget av gran och lövträd är varierande med allt från rena tallskogar till mer grandominerade områden. Det finns även partier med yngre gran- och björkskog kring fuktstråken. Många av områdena med yngre tall börjar komma upp i lämplig ålder för en första naturvårdsbränning. Hydrologisk restaurering av vattendraget som rinner från Pilmosse och ner mot Pilati sjö har genomförts under vinter 2022/2023. Ett tiotal pluggar har skapats i diket för att vattnet ska hållas kvar längre.

Bevarandemål

Skötselområdet består av brandpräglad tallskog med inslag av brandrefugier och gamla lövträd. Trädåldern varierar och död ved finns i olika nedbrytningsstadier. Områdets äldre tallar gynnas och får möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. Yngre tallar skadas av brand och bildar brandljud. Pionjärträd som asp, björk, sälg och rönn har ökat i området. I perioder efter brand/bränning är området öppet och präglat av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. Restaureringsåtgärder har minskat tidigare dikningars negativa påverkan på hydrologin.

Omväxlande ris och lav i bottenskiktet, med ett relativt homogent trädskikt där andelen död ved är låg. Naturvårdsbränningar kommer på sikt skapa mer variation och mer död ved. Foto Fredrik Enoksson

Skötselåtgärder

I området utförs återkommande naturvårdsbränningar med en bränningsinriktning som strävar efter att främst åstadkomma en variation i skogen. Bränningen ska skapa brandljud i tallar samt se till att en del tallar dör så att mängden död ved ökar. Bränderna ska även sträva efter att gynna lövträd, där detta är möjligt. Ett annan funktion för branden är att bränna bort humuslagret så att marksvampar inte kvävs av tjocka mattor av ris och mossor. Bränningarna bör utföras med olika tändningsmönster med omväxlande hög och låg dödlighet för att öka variationen i skogen, med avseende på ålder, luckighet och död ved.

I väntan på att naturvårdsbränningar genomförs eller där det inte är möjligt, kan brandefterliknande åtgärder tillämpas. Åtgärderna ska påskynda utvecklingen av de kvantiteter och kvaliteter på skadad eller död ved som saknas. Det kan till exempel innebära att träd skadas på olika sätt eller fälls och äldre tallar frihuggs samt att en del gran dödas. Enstaka träd kan fällas i solbelysta lägen, dessa kan gynna förekomsten av raggbock och andra arter med samma habitatkrav. I delar av området kan frihuggning av träd tillämpas, exempelvis i lövrika partier med tät förekomst av yngre gran.

Fortsatt restaurering av hydrologin, till exempel genom igenläggning av eventuella diken sker vid behov efter utredning och eventuella tillstånd.

Vandringsleder som går igenom området rensas från vindfällan och eventuella riskträd fås ner och läggs bredvid leden utan att kapas upp i mindre delar.

Skötselområde 2: Granskog och barrblandskog (cirka 26 hektar)*Beskrivning*

Skötselområdet består av flera delområden utspridda i reservatet. Det största området är beläget kring Pilati Sjö i östra delen av reservatet. Här finns mestadels granskog, men även mindre områden med mer lövträd i form av björk och tall. De äldsta träden här är kring 140 år, dock har många träden drabbats av de senaste årens angrepp av granbarkborre och är nu döda. Detta kommer vara positivt på sikt för vedlevande arter av tickor, insekter, mossor och lavar bland annat. Marksvampar som bildar mykorrhiza med gran riskerar dock att missgynnas när de äldre träden dör, men kan förhoppningsvis leva kvar på de yngre granarnas rötter. I slutningen ner mot Holmsjön finns en äldre barrblandskog med en trädålder på cirka 140 år. Även här har barkborren slagit till vilket kommer betyda att mängden död gran kommer att öka.

Bevarandemål

Skötselområdet består av olikåldrig naturskog med höga naturvärden och ett stort inslag av gamla träd. Naturliga processer som åldrande och avdöende av träd leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. brand, stormfällning och/eller insektsangrepp, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

Skötselåtgärder

I huvudsak fri utveckling, eventuella riskträd och träd som faller över leder och andra anordningar för friluftslivet får läggas bredvid leden. Hydrologisk restaurering genomförs i områden påverkade av diken.

Liggande och stående död ved inom skötselområde 2. Foto: Fredrik Enoksson

Skötselområde 3: Tallöverståndare med stort inslag av lövskog (cirka 9 hektar)*Beskrivning*

I skötselområdet finns bland annat ett bestånd med gamla tallöverståndare. Under dessa har det kommit upp ett cirka 20-årigt tätt bestånd med tall, gran och löv, främst björk. Kring vattendraget mellan sjöarna finns partier med renare asp och björkbestånd, men även här finns en hel del inväxande granar.

Bevarandemål

Området består av en blandskog av främst tall och lövträd. Trädåldern varierar men med ett stort inslag av äldre träd, död ved finns i olika nedbrytningsstadier. Områdets äldre tallar gynnas och får möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. Inslaget av gran är lågt.

Skötselåtgärder

Som första åtgärd frihuggs tallöverståndarna för att förhindra att dessa på sikt trängs ut av granen. Även i de lövdominerade områdena avvecklas främst de yngre granarna, äldre granar får stå kvar. På längre sikt kan naturvårdsbränning komma att bli aktuellt i delar av området. Detta för att gynna tall och löv, samt förhindra att granen blir för dominant. För utter är det viktigt att det finns skyddande vegetation i form av buskar och träd längs med vattendraget, så det är viktigt att man inte röjer för mycket på en och samma gång. Eventuella riskträd och träd som faller över leder och andra anordningar för friluftslivet får läggas bredvid leden.

Skötselområde 4. Öppna och skogsbevuxna myrområden (cirka 9 hektar)*Beskrivning*

Skötselområdet består av tre olika delområden. Det största är Pilmossen som ligger ganska centralt i reservatet. Mossen är under igenväxning från att tidigare varit öppnare, nåt som syns på äldre kartor, exempelvis Häradskartan och ekonomiska kartan från 1950-talet. Det kan finnas flera faktorer som kan förklara den snabba igenväxningen, exempelvis dikning, ökat kvävenedfall och effektiv brandbekämpning.

Ett annat delområde är södra delen av Gårmossen beläget i reservatets nordöstra hörn. Sörmlandsleden går i mossens östra kant och mossen med sin öppenhet bjuder på lämpliga rastplatser för vandraren som vill kunna fika i solen. Även Gårmossen är under igenväxning, med mestadels klenta, korta tallar.

Det sista delområdet består av ett mindre område bevuxet med en yngre blandskog uppkommen efter en avverkning för ca 20-25 år sedan.

Bevarandemål

Skötselområdet utgörs dels av öppnare partier, med naturlig hydrologi och stabilt och fuktigt lokalklimat. I de skogsbevuxna myrområdena kommer åldrande och avdöende leda till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsstadier och att skogen är olikåldrig. Fördelningen mellan öppna och skogsbevuxna områden varierar över tid beroende på genomförda naturvårdsbränningar och andra skötselåtgärder.

Vy från Sörmlandsleden ut mot Gårmossen. Foto: Fredrik Enoksson

Skötselåtgärder

I delar av området kan frihuggning av träd tillämpas, exempelvis i lövrika partier med tät förekomst av unggran. Öppnare myrpartier med mycket gräs kan fortsatt hållas öppna genom att det torra fjolårsgräset bränns av tidigt på våren, alternativt att de får påverkas av brand i samband med naturvårdsbränningar i andra skötselområden. Detta kommer att döda ungräden som på sikt gör att mossen växer igen. I avsaknad av brand kan manuell röjning av träd och buskar tillämpas. Restaurering av hydrologin, till exempel genom igenläggning av eventuella diken sker efter utredning och eventuella tillstånd.

Skötselområde 5: Sjö och vattendrag (cirka 15 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar delar av de två sjöarna Holmsjön och Stora Mögsjön samt vattendraget som förbinder dessa. Sjöarna har inte klassats med avseende på ekologisk status. Vid Holmsjöns utlopp finns en förfallen gammal dammanläggning vilken fungerar som ett vandringshinder för bland annat fisk som vill ta sig högre upp i sjösystemet.

Bevarandemål

Bättre kunskap om vattenvärdena i skötselområdet. God ekologisk status i sjöarna och vattendraget enligt vattendirektivet ska eftersträvas. Fri vandringsväg i vattendraget mellan sjöarna.

Skötselåtgärder

Uppföljningen av bevarandemålen i sjön ska visa om eventuell skötsel behövs. Inventeringar av vattenområdet bör genomföras, exempelvis genom undersökning av bottenfauna och makrofyter. I dagsläget föreslås ingen skötsel för vattenområdet förutom att Länsstyrelsen bör verka för att vandringshindret avlägsnas.

Vandringshindret i vattendraget mellan sjöarna. Foto: Fredrik Enoksson

Friluftsliv

Beskrivning

Besökaren kan uppleva naturvärdena och särskilt mosaiken av skog och myr. Det finns möjlighet att uppleva vildmarkskänsla och ensamhet. Sörmlandsleden passerar genom området, men i övrigt finns i dagsläget inga andra anläggningar för friluftslivet. För att göra området mer besöksvänligt ska en parkeringsplats anläggas innan vägen till Norrsätter går över vattendraget. Här ska även en informationstavla över detta och de intilliggande naturreservaten Stora Fjällsjön och Stubbkärrsvägen sättas upp. För att tillgängliggöra området ytterligare kommer även en ny vandringsled i form av en rundslinga anläggas. Längs med denna kan enklare rastplatser iordningställas.

Bevarandemål

Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och förhöja upplevelsen av området. Naturreservatet är uppmärkt så att avgränsningen tydligt framgår. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Besökare ska tryggt, säkert, självständigt, samt inom ramen för reservatets syfte och bevarandemål, kunna ta del av de upplevelser området erbjuder och nyttja områdets anordningar.

Skötselåtgärder

Parkeringsplatser iordningställs på den plats som framgår av skötselplanekarta, bilaga 2,1. Informationsskyltar över detta och de intilliggande naturreservaten Stora Fjällsjön och Stubbkärrsvägen sätts upp i anslutning till parkeringen. Informationsskylt sätts även upp där Sörmlandsleden går in i reservatet i nordost. Information om reservatet läggs upp på Länsstyrelsens hemsida. Vägvisare in till parkeringen på östra sidan av reservatet sätts upp vid väg 694. Bommen flyttas längre in på vägen så att den inte hindrar tillträde till parkeringen. En vandringsled i form av en rundslinga med start vid parkeringen märks upp

och på lämpliga platser längs denna anläggs enklare rastplatser i form av bänkar eller bänkbord.

Plats för anläggande av parkering och informationstavlor. Foto: Fredrik Enoksson

Jakt och fiske

Jakt och fiske är inte reglerat i reservatsbeslutet.

Byggnader och tomtmark

Inga kända byggnader ingår i reservatet.

UPPFÖLJNING

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för eventuell omprövning av skötselplanen.

Uppföljning av bevarandemål

Ett tredje dokument ska tas fram i samband med uppföljningen av naturreservatet. Dokumentet är en uppföljningsplan med målandikatorer för de olika bevarandemålen. Uppföljningen av bevarandemål sker i enlighet med instruktioner från Naturvårdsverket.

Kostnader och finansiering

Skötselåtgärder bekostas av förvaltaren. Uppföljningen bekostas av Naturvårdsverkets anslag för skötsel av skyddad natur.

Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
Naturvårdsbränning/ bränningsefterliknande åtgärder	1	Återinföra brand, Skapa glesare skogar, död ved, variation. Få bort igenväxning på myrar.	Inom 10 år	Skötselområde 1, 3 och 4.	Återkommande
Frihuggning av enskilda träd	1	Gynna enskilda träd	Inom 5 år	Skötselområde 1, 3 och 4.	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anläggning av parkeringsplats	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Se skötselkarta, bilaga 2.1	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Underhåll av gränsmarkeringar	1	Synliggöra reservatsgräns	Snarast, sedan vid behov	Reservatets gränser	Återkommande vid behov
Igenläggning av diken m m	1	Restaurering av hydrologi	Inom 5 år	Skötselområde 1, 2, 3 och 4.	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Vandringshindret vid Holmsjöns utlopp avlägsnas	2	Fria vandringsvägar för fisk, restaurering av hydrologi		Skötselområde 3 och 5.	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Uppföljning av skötselåtgärder	3	Uppföljning	Efter åtgärd	Hela reservatet	Efter åtgärd
Uppföljning av bevarandemål	3	Uppföljning		Hela reservatet	Vart 6/12/24:e år

Källförteckning

Artdatabanken, rödlistade arter, <http://artfakta.artdatabanken.se/>

Lantmäteriet. *Häradskarta*. Kartlagd åren 1898-99.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. Våtmarksinventeringen. Objekt nr. 43387, klass: högt naturvärde.

Naturvårdsverket och SLU: Artportalen, <http://artportalen.se/> - Databas.

Naturvårdsverket, Stockholm

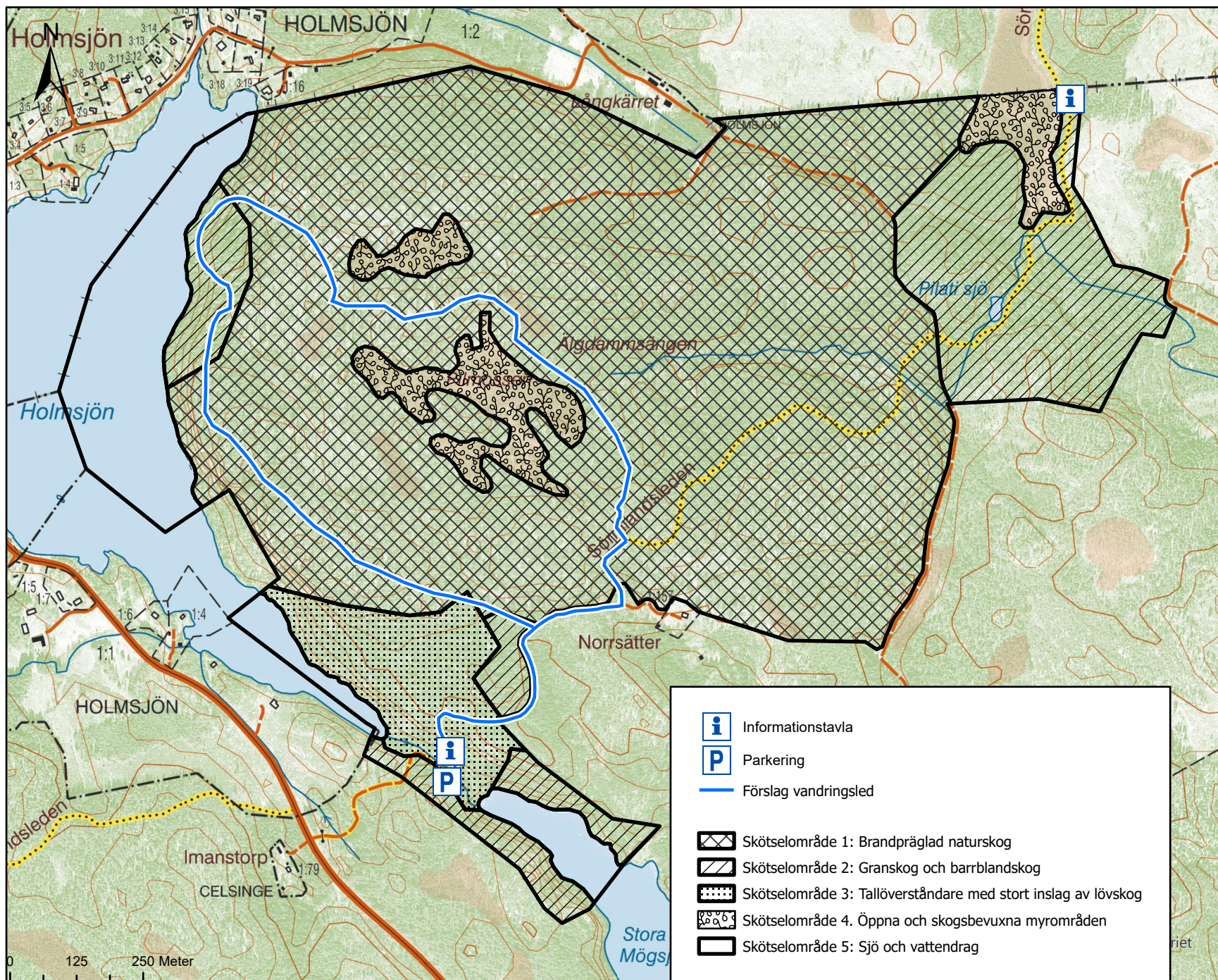
Skogsstyrelsen. Skog och historia. Databas.

SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Sveriges Geologiska Undersökning. 2023: Berggrund – Databas.

Sveriges Geologiska Undersökning. 2023: Jordarter – Databas.

Bilagor**2.1. Skötsel- och friluftslivskarta**

Skötselplanekarta

Bilaga 2.1

Länsstyrelsens beslut
om naturreservatet Holmsjöberg.
Dnr 511-1834-2023,
2024-09-02

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Södermanlands län antingen via e-post; sodermanland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Södermanlands län, 611 86 Nyköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post sodermanland@lansstyrelsen.se, eller via växelfonnummer 010-223 40 00. Ange ärendets diarienummer.